מסורת הש"ס

**גמ'** ו)(לקמן מז:) **רש"י** ג)בכור לזכריס ולא לרחמים והבא בכור לחמיו בכור ולא לולדות ופ"ק ג)פאן הס"ד וכו' דרך רחם הם"ד אפי' יצא אחר כבור דמשמע כו' ג"ק **תוס'** ד)ויימי לקמיע ג"ק ה)בפ"ו דתמרין ג"ק ו)[וע"ע תוס' בגיטין נו. ד"ה עגלת כו']

## הגהות הב"ח

(ו) **במשנה** הרחשון משום שאינו פטר רחם והשני משום שקדמו:

(ב) **רש"י** ד"ה יוצא דופן בכור לזולדות שיצא דרך דופן הוי **בכור** לזולדות ולא לרחמים **והבא** לחמיו הנולד אחריו דרך הרחם הוי בכור לרחמים ולא לזולדות שבכך יצא ולד אחר קודם לו:

(ג) ד"ה מי בכור וכו' לתינו בכור לזולדות ולרחמים:

(ד) ד"ה בכור וכו' **בי** יתן וכו' ממור לו שור או שה וכו' מי לרחמים אע"ג דלא לזולדות כגון זכר שיצא:

## הגהות צ"ק

[א] דרך: [ב] ל"ק מ"ז: [ג] בכור לקרפ: [ד] ל"ק מ"ז: [ה] כמו בעלמא: [ו] ולו לפרפ כלל לגריך לפרט קל אחת לגלה לפרוזי פרט הגריך לכלל דקתני כו': [ז] בכור לזולדות:

## תורה אור

**גמ' א)** קַדֶּשׁ לִי כָּל בְּכוֹר פֶּטֶר כָּל רֶחֶם בִּבְנֵי יִשְׂרָאֵל בָּאָדָם וּבַבְּהֵמָה לִי הוּא:
(שמות יג, ג)

**ב)** כָּל הַבְּכוֹר אֲשֶׁר יִוָּלֵד בִּבְקָרְךָ וּבְצֹאנְךָ הַזָּכָר תַּקְדִּישׁ לַיי אֱלֹהֶיךָ לֹא תַעֲבֹד בִּבְכֹר שׁוֹרֶךָ וְלֹא תָגֹז בְּכוֹר צֹאנֶךָ:
(דברים טו, יט)

**ג)** וַיְהִי כִּי הִקְשָׁה פַּרְעֹה לְשַׁלְּחֵנוּ וַיַּהֲרֹג יי כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם מִבְּכֹר אָדָם וְעַד בְּכוֹר בְּהֵמָה עַל כֵּן אֲנִי זֹבֵחַ לַיי כָּל פֶּטֶר רֶחֶם הַזְּכָרִים וְכָל בְּכוֹר בָּנַי אֶפְדֶּה:
(שמות יג, טו)

**רש"י ד)** דָּבָר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם אָדָם כִּי יַקְרִיב מִכֶּם קָרְבָּן לַיי מִן הַבְּהֵמָה מִן הַבָּקָר וּמִן הַצֹּאן תַּקְרִיבוּ אֶת קָרְבַּנְכֶם:
(ויקרא א, ב)

**ה)** כִּי יִהְיֶה אִישׁ אֲשֶׁר יִרְעֶהוּ חֲמוֹר אוֹ שׁוֹר אוֹ שֶׂה וְכָל בְּהֵמָה לְשָׁכֵנֵהוּ וּמֵת אוֹ נִשְׁבַּר אוֹ נִשְׁבָּה אֵין רֹאֶה:
(שמות כב, ט)

**תוס' ו)** וַיְקַח שֵׁשׁ מֵאוֹת רֶכֶב בָּחוּר וְכָל רֶכֶב מִצְרָיִם וְשָׁלִשִׁים עַל כֻּלּוֹ:
(שמות יד, ז)

## שיטה מקובצת

**ג)** לדבר ע"י בתוס' (דף מז ע"ב): **ג)** אלמא דבכור לדבר: **ג)** יוצא דרך דופן: **ד)** דופן דהוי בכור לזכרים ולילידה ולא בכור לרחם והבא אחריו ולד שילדה אחריו כדרכה דרך רחם דהוי בכור לרחם ולא לזכרים ולילידה ותיבות לזכרים ולא נמחק: **ה)** ת"ל הזכר אשר: **ו)** רחם נ"א בספרים כ"י ת"ל פטר רחם הזה לא פטר את הרחם בתחלה בכ"מ ככתוב בתוס' עד הנבלל בו ומכאהו הכתוב מדבר אי פטר רחם זכר ולא נאמר בכור דמשמע בכור לכל מילי כו' ככתוב בדפוס עד להיות מוסיף על הפרט יכול אפי' יצא וכו'. **ח)** תי' מדכתיב אפשר ל"ש ונמחק]: **ז)** ידעינן האי משמעותא: **ח)** דבהמה וכן כי יתן: **ט)** להבין מה הכלל אומר עד שבא הפרט: **י)** דלא מימעיט האי: **יא)** קרינא ליה דהא בכור: **יב)** תיבת הוי נמחק: **יג)** תיבת ולזכרים נמחק:

**יד)** כלומר בכור: **טו)** מצי נסיב תלמודא: **טז)** תיבת נמי משמע: **יז)** דקרא נמי אמרי' בפ"ק: **כ)** אשר אייתו לקמיה: **כא)** תיבת משום ל"ש: **כב)** תילתא ס"א ליכול מר דמרי משום דבוכרא עגלא (יתירותא) [תילתא] לאו: **כג)** עבדי להו דמרי תיבת לי' ל"ש: **כד)** וזה לא פטר תחלה את הרחם: **כה)** הוי האי כלל הצריך לפרט לכל דבר ס"א דלדבריו אי אפשר: **כו)** אלא בצד אחד: **כז)** מפרש דלאביי בכור: **כח)** חושבו שם: **כט)** ובהך שמעתין ס"א ובבריתא דשמעתי' לפרושי: **ל)** לחייב נמי יצאת נקבה לפניו מספק: **לא)** דהוי בכור לולדות בין:

**מתני' יוצא דופן.** ג)בכור שיצא דרך דופן (ג) ד] הכא במאי עסקינן (זכרים ונקי) לרחמים ונקי מלידה שכבר יצא אחר אמר קודם לו: **שניהם ירעו כו'.** דספק בכור הן דמספקא לר' טרפון בכור לגבי מחר מי הוי בכור מי לא הוי בכור: **גמ' מכלל הצריך לפרט.** שהכלל צריך שיהא הפרט עמו: **מפרט הצריך לכלל.** יש שהפרט צריך שיהא הכלל עמו: **כיצד קדש לי בכור.** הך ריבוי הוא פירוש הכלל הצריך לפרט הוא מלא מניעתא וסיפא: **כל בכור.** כלל אפי' נקבות ת"ל [ה] זכר אחר יולד בנקבה ובזה תלמיד ממעטו ולהעמידו על הפרט ואין בכלל מלא מה שבפרט שהרי זה דומה לכלל ופרט השני אינו אלא מדה לחשובה מן הבהמה כלל מן הנקבה ומן הלמען מן בכלל מלא מה שבפרט: **אי בכור זכר יכול אפי' יצאה נקבה לפניו.** דלך רחם דהכי משמע בכור זכר בכור לזכריס שלא קדמו זכר אחר הוי בכור ומע"ג לחינו בכור (ג) לגידה ולרחמים: **ת"ל פטר רחם.** [ו] לגיטלריך אחי פרט לפרוזי הלא מיקרי בכור על דהוי בכור לרחמים משום הלא הוה ידעינן [ז] מאי משמעותא דכלל ופרט דמי לכלל ופרט דלחכי פרט למעוטי כללא ולא לפרוזי משמעותא כגון ריפא דבריימתא בכור יכול אפי' נקבה ת"ל זכר היינו כלל ופרט דלחכי פרט למעוטי הלא מיעוטי הלא תימא אף הנקבות קדושות בבכורה ולכותבה בשחיטת חולין (דף פח:) ולכסו בעפר קרי ליה כלל הצריך לפרט משום דתרי גווני בכור הוי כגון עפר וביוצא בו לכך נאמר עפר למעוטי בכור דבר שלם ולא דיינינן בכור. דמשמע בכור בכל מילי בעינן והיינו הלא דכל זכר לפרט בכור הוא דאי לא תימא הכי אפילו בכור דבכור לא ליפטר בפטר חמור ובשה מחלף ליה בפטר חמור ובשה דכתיב בהו בכור ואפילו הכי לא ליפטר בפטר חמור ובשה דכתיב בהו בכור דכתיב בכור חמור תפדה בשה ואי לא תפדה ערפתו ואי לא תפדה ליפטר

**עין משפט נר מצוה**

**א** א מיי׳ פ״ד מהלכות בכורות הל׳ ז סמג עשין ריח טוש״ע י״ד סי׳ שטז סעי׳ ג:

**ב** ב מיי׳ שם הל׳ י׳ סמג שם טוש״ע י״ד סי׳ שטו סעיף ז:

**ג** ג מיי׳ פ״י מהלכות מיקורי מיאם הל׳ יד:

**ד** ד מיי׳ פ״ח מהל׳ בכורות הל׳ ג טוש״ע י״ד סימן שטו סעי׳ ג:

**ה** ה מיי׳ פ״ח מהלכות מהלכות מקורות הל׳ יא טוש״ע י״ד סימן קי סעיף ג:

**ו** ו מיי׳ פ״ל מהלכות יסוד התורה פ״ח טוש״ע מה״ע סי׳ קסו סעיף ג וסי׳ קעב סעיף יא וסי׳ קעג סעיף יג:

**פרח** וחמור בנות שלש ודאי לכהן. מין לפרט דיולדת מוך שמי שניס שלא לחס ליתע שילדה בשנה שניה לא היתה מוזכת ויולדת בשלישים מע״ג דגדולה יולדת בכל שנה כעין שפי׳ רש״י בגמ׳ גבי גדייה דחמר יולדת מינה מוזכת ויולדת מוך שנתה ופירש בקונטרס מע״ג שהגדולות מוזכות ויולדות בתוך שנתן הקטנות היולדות אין מוזכות ויולדות בתוך שנתן אין לפרש כן דבהדיא אמרי׳ גבי גדיים אין מעמידין (ע״ז דף כד.): וגבי ואת בניהם לנו בניה אי בפחותה מבת שנה מי קילדה והתנן פרה ומוער בנות שנה ודאי לכהן ר״מ [ג] תוך שניס לא ילדה כלל: **ובנסה שליא ובאשה שפיר ושליא.** בפ׳ בהמה המקשה (חולין דף עז.) תנן שליא שילתה מקלפה לחלורה בחליבה כסימן ולד בחמה כך סימן ולד בהמה מחמע שפשוט בחמה יותר מבהמה ופימה [ד]דהכי תנן הכא בהמה כמו לחם ואים בפריס ללא גרסי׳ החם כן אלא גרסי׳ סימן וולד בחמה סימן וולד בהמה ורבי לומר שים לייבא הגיבא דמשום דשפיר לינו סימן ולד בהמה כמו לחם ואים בפריס ללא גרסי׳ החם דמ״מ שליא היא סימן ולד בהמה כמו בחמה: **ברובא** דאיתיה קמן כמו **תשע חנויות.** הוי מלי למימר ולימעמיך מי פליג ר׳ מאיר החם [ה] מהרי רגיס להטות כחיב (שמות כג:)[א] ומהחם ילפינן מחמ חנויות בפ״ק דחולין (דף יא.).

**איש כתב** [ב] **רחמנא ומקשינן אשה לאיש.** מחמע הכא דחליחה קטנה פסולה לחורייתה כמו קטן ותימה דבמתני׳ [ג] בפרק מנות חליצה (יבמות קד:) גירוסלמי גרסינן החולצת [ד] מן הקטן חליצתה פסולה קטנה שחליצה מחלוץ מחגדיל ואם לא חליצה חליצה וכן ים במקנת ספריס שלנו וקחמר בגמ׳ [ט]זו דברי ר׳ מאיר דקחמר לים כחב בפרשה ומקשינן אשה לאיש מחמע דמודה ר׳ מאיר דחליצתה בשרה לייבמ [ה] לכחחלה אינה בשרה ר׳ מאיר דקחמר לייבמ [ו] לכחחלה אינה מועלת ר׳ יהודה [ז] דחליצה בשרה לכחחלה ומחלוץ מחגדיל ואם לא חליצה חליצה ורבנן מוקי לה כר׳ מאיר וכרוב ספריס שלנו גרסינן חליצתה פסולה לגל קשה חחלוץ חליצתה בשרה ואם לא חליצה חליצה ואם לא חליצה חליצה ולא קשיא ר׳ מאיר ר׳ יהודה דר׳ מאיר [ח] ילמדנה מהלי לינך לקמני בנגע לעיל [ט] מרס ומרס וקטן ולינחי הכי החרס שנחלן מן הקטן ומרס שחלצה חליצתן פסולה ועוד דחמי שנת לגי קטנה קטני חמלן [י] משמגדל וגבי קטן לא חני הכי ועוד דפשיטא ליין לחליצתה פסולה לחמלן משמגדיל נכן גרסה דגרסי׳ כשרה כמו בירוסלמי גרסה חלה חלו חיבום וכן משמע ול״ל דלרסת החכח דמקשינן חשה לאים לחשמעינן בעלמא היא וטעמא משום דגזרינן חשה חלו חים חי נמי גזרינן חליצה חלו יבום וכן משמע בירוסלמי דקחמר בגמרא החהיא משה דגרסי׳ החם חליצתה כשרה רבי שמעון ברבי יוסי בעל קומי רבי מה בין קטן מה בין קטנה חמר ליה חים כחב בפרשה ברם הכא וגשה יבמתו חלוי לעיני הזקנים מ״מ ר׳ מנא חמר לה לט [יט] החם רבי יחמן בריה דרבי חייא [ז] דרבי מאיר היא דחמר חין חולין וחין מיבמין חת הקטנה שמת חמנה חיילונית משמע דכולה חד טעמא היא ומיהו חין נרחה להא דבנן חמרי ליה יפה חמרת שחין חולין [כ] כו׳ [ז] וחין מיבמין חת הקטנה שמת חמנה חיילונית [לח] ובירוסלמי חין מזכיר כי חס טעם יבום חלא טעמא דחין חולין חס הוא מדברנן הוי גזירה חשה חטו חים ולמחי דגרסינן בספריס שלנו פסולה ים לפרט לגל עריב ליה בהדי מרס ומרסת וקטן ומשום להבחו בכו״ע ובקטנה חיכא פלוגתא והא דתנא חחלוץ משמגדיל לחשמועינן דלוקח במ״ד פסולה חחלוץ משמגדיל חבל במ״ד כשרה חפי׳ לכחחלה לא חחזור ותחלוץ ועוד י״ל דלמ״ד ברים כל הגט (גיטין כה.) קטן [מ] ולחנליא פסולין וחין פוסלין חילטריך לחשמועינן גבי קטנה חחלוץ לחשמועינן דחליצה פסולה ופוסלת על החמים [נ] ום״ח חיכה מחייבת: **קטן שמא ימצא סרים.** ות״ח למ״ד בפרק הערל (יבמות דף פ:) סימני סרים עד שיהא נטוען ניחזי לי משמין [ט] עושה כיפה וי״ל דהיכא לגל הביח [נ] סימנין עד רוב שנותיו חשיב סרים גלא סימני סרים לדחמרינן בפ׳ הערל[י] (שם:) ובגלה (דף מז:) וכי לא [ל] עלו סימני סרים עד כמה עד רוב שנותיו:

**אי למעוטי היכא דיצתה נקבה לפניו מפטר רחם נפקא אלא שמע מינה בכור למעוטי היכא דיוצא אחר יוצא דופן אמר ליה רב אחא מדפתי לרבינא אי סלקא דעתך בכור לדבר אחד הוי בכור תינח היכא דיצא זכר** (ה) [ו] **יוצא דופן וזכר דרך רחם דלא קדוש** [ז] **דאימעוט לידה מבכור דבכור לרחמים איבא בכור לזכרים** (ז) **ליכא אלא היכא דיצתה נקבה דרך דופן וזכר דרך רחם ליקדש דהא איבא בכור לזכרים ובכור לרחם אלא מחוורתא כדאביי:**

## הדרן עלך הלוקח עובר פרתו

**הלוקח** [א]בהמה מן העובר כוכבים ואינו יודע אם ביכרה אם לא ביכרה רבי ישמעאל אומר עז בת שנתה ודאי לכהן מכאן ואילך ספק רחל בת שתים ודאי לכהן מכאן ואילך ספק [ב]פרה וחמור [ג]בנות שלש ודאי לכהן מכאן ואילך ספק אמר לו רבי עקיבא אילו בוולד בלבד הבהמה נפטרת (ג) [ג] כדבריך אלא אמרו [ד]סימן [ג]הוולד בבהמה דקה טינוף [ד] [ה]ובאשה שיליא [ה] שפיר ושיליא זה הכלל כל שידוע שביכרה אין כאן לכהן כלום וכל שלא ביכרה הרי זה לכהן [ד]ואם ספק יאכל במומו לבעלים: **גמ׳** מיכן ואילך [ו] אמאי ספק הלך אחר רוב בהמות ורוב בהמות מתעברות ויולדות בתוך שנתן נינהו והא ודאי מילד אוליד לימא רבי ישמעאל כר׳ מאיר ס״ל [ג]דחייש למיעוטא אפי׳ תימא רבנן כי אזלי [ז] בתר רובא ברובא דאיתיה קמן כגון [ה]תשע חנויות וסנהדרין אבל רובא דליתיה קמן לא אזלי רבנן בתר רובא והא קטן וקטנה דרובא דליתיה קמן וקאזלי רבנן בתר רובא [מ] [ז]דתנן [ה]קטן וקטנה לא [ו]חולצין ולא מייבמין דברי רבי מאיר אמרו לו יפה אמרת שאין חולצין איש כתוב בפרשה ומקשינן אשה לאיש [ט] מה טעם אין מייבמין אמר להם קטן שמא ימצא סרים קטנה שמא תמצא איילונית ונמצאו פוגעין בערוה ורבנן זיל בתר [י] [א] (רובא) קטנים ורוב קטנים לאו סרסים נינהו זיל בתר [יא] [ב] קטנות ורוב קטנות לאו איילונית נינהו אלא אמר רבא מחוורתא

**דאי למעוטי יוצאת נקבה לפניו.** דרך רחם מפטר רחם נפקא מלא למעוטי יולא מחר יולא [יב] דרך דופן בין מבני [לרבינא] (לרבינ) ליכא למעוטי יולא מחר יולא [יג] דרך דופן בין מבני [לרבינא] (לרבינ) ליכא מידי מלא מסמעותים דקרא פליגי: **אי ס״ד בכור לדבר אחד.** [ו](מסמע) בכור ויולא מחר יולא דופן לא מסמעותא לימעיט מלא מריבויא מינח היכא דילא זכר מחלה דרך דופן והדר נפק זכר מריבוי דרך רחם להחוא לימעיט מריבויא דקרא דמסמברת דקרא מחא למעוטי [יג] להא (ד) [ו]דבכור לרחמים הוא לליכא לבכור לזכרים ולילידה ליכא: **אלא היכא דיצתה נקבה דרך דופן.** והדר נפק זכר דרך רחם ליקדוש להא הוי בכור לתרי מילי לרחמים ולזכרים (ה) ומריבויא דקרא לא מלית למעוטי מלא חד [יד] [ג] מסמברת דיולא מחר יולא דופן זכר קממעט ולא יולא מחר יולא דופן נקבה ומחלי קחני בבריימא סחם [טו] לחילוי יולא מחר יולא ולא [ו] פליגי בין זכר לנקבה: **אלא מחוורתא בדאביי.** למסמעותים [טז] הוי בכור לכל מילי מסום הכי מימעיט הולחו[ין]: **הדרן עלך הלוקח עובר פרתו הלוקח.** בהמה: **עז בת שנתה.** שילדה בחוך שנתה: **ודאי אותו הולד לכהן.** דקוסס לכן לא ילדה: **ספק.** ילעה וילכל במומו לבעלים(ו). ספק של פטר חמור מפרים טלה והוא לעלמו: **טינוף.** מפרש בגמ׳ שמא טיפה בחוך שנתה (ה) והוי [יח] סימן ולד ופפטרה מן הבכורה מלכך חלכך חפי׳ עז בת שנתה ספק היא: **שפיר.** עור (ט) צורת הולד: **גמ׳** ר׳ **מאיר חייש למיעוטא.** כלקחני לקמן קטן וקטנה: **תשע חנויות.** כולן מוכרות בשר שמוטה ומחת מוכרת בשר נבילה וממלחת מחיכת בשר לשם בקרקע כשרה כל דפרים מרובה פרים והייט רובא דמיתי קמן שהרי החנויות לפניו: **וסנהדרין.** כגון שניס עשר מזכין וחמד עשר מחייבין זכאי: **רובא דליתיה קמן.** כגון שכל לחמרת הלך חחר רוב בהמות שבכל העולם: **פוגעין בערוה.** לכיון לחיכה לחויה להוליד לל קיימן בהו והיה הבכור חשר תלה ופקנה מהן תורת ייבום וקיימו בחיקוד (י) יט] [ד] (בייבום) חשת חת:

**מסורת הש״ס**

**גמ׳ ו)**[ע״ז כד:] **ז)**שם כה. **ג)**יבמות קפ: קיט: גיטין כ: ע״ז כד: מ. חולין ו. יח: פו. שם לג: **ד)** בבאשה ע״י תוס׳ ב״ק דף יא ע״א: **ו)** ואילך ספק אמאי זיל בתר רוב: **ז)** אזלי רבנן בתר: **ח)** רובא דתניא: **ט)** לאיש אלא מה: **י)** רוב קטנים: **יא)** בתר רוב קטנות: **יב)** יוצא דופן בין אביי לרבינא ליכא: **יג)** האי דבכור לרחמים הוא דאיכא ובכור לזכרים ולליידה: **יד)** חד ומסתברא דיוצא: **טו)** סתם יכול אפילו: **טז)** דממשמעותיה דקרא הוי: **יז)** כולהו ויש לשון אחר אבל זה עיקר: **יח)** ספק ולד חיבת סימן נמחק: **יט)** באיסור אשת אח חיבת ביבום נמחק: **כ)** דחוך שתים: **כא)** החם הא אחרי: **כב)** כתב בפרשה ומקשינן: **כג)** דבמתני׳ בפ׳ מצות חליצה בירושלמי עי׳ בחוס׳ (דף כב ע״ב): **כד)** החולצת לקטן חליצתה: **כה)** אלא לדכחחילה אינה: **כו)** דא״כ ליערבה בהדי: **כז)** דלעיל מינה חרש: **כח)** קחני תחלוץ משחגדיל וגבי: **כט)** אמר לה סחם רבי יצחק בריה דר׳ חייא ומטי בה בשם ר׳ יונה דר״מ: **ל)** חולצין ואכחי לא קים להו טעמא דשמא חמצא איילונית: **לא)** איילונית דירושלמי אינו מזכיר כי אם על טעם: **לב)** האחים ושוב אינה: **לג)** הביא סימני סריס עד: **לד)** לא נולדו בו סימני:

## הגהות הב״ח

**(ה)** **גמ׳** זכר דרך דופן וזכר דרך רחם דלא קדוש דלמעטינן מבכור לזכרים ולילידה ומפקינן ממנה: כל״ל ומיבמ לילה ממנה:
**(ו)** **שם** לזכרים ולילידות ליכא:
**(ז)** **במשנה** נפקמא היה כדבריך:
**(ח)** **רש״י** ד״ה אלא ס״ד וכו׳ להא בכור לרחמים הוא לליכא בכור לזכרים ולילידות ליכא:
**(ט)** **ד״ה** אלא היכא וכו׳ לרחמים ולזכרים ובריון דמרובייא דקרא לא וכו׳:
**(י)** **שם** ולא פליג בין זכר:
**(יא)** **רש״י** ד״ה ספק וכו׳ לבעלים **ואם** ספק של פטר חמור הוא מפרים:
**(יב)** **ד״ה** טינוף וכו׳ דחזי:
**(יג)** **ד״ה** ספיר עור שיש בו לורת הולד:
**(יד)** **ד״ה** פוגעין וכו׳ בלילור מצא ילא כל״ל ומיבמ ביבום נמחק:

## גליון הש״ס

**מתני׳ בנות שלש ודאי לכהן.** עי׳ חוס׳ חולין מז ע״ל ד״ה כל:

## הגהות צ״ק

**[א]** רוב: **[ב]** רוב: **[ג]** ומסתברא: **[ד]** ע״ק מ״ו: **[ה]** לעריכתו ולימנמו בהלי: **[ו]** מני כה בשם ר׳ יוסה ל״מ: **[ז]** ולילוסלמי אין מזכיר כי אם טעם יבום ואין מיבמין אלא הקטנה שמל מחלה לליבה ואין מיבמין אלא הקטנה שמל מחלה לליבה: **[ח]** ותפילין: **[ט]** ושוחה:

## תורה אור

**תוס׳ א)** לֹא תִהְיֶה אֲתֵרֵי רַבִּים קָרֻעָה וְלֹא תַעֲנֶה עַל רב לְעָטֹת אֲתֵרֵי רַבִּים לְהַטּוֹת: (שמות כג, ב)

## שיטה מקובצת

**פ)** זכר דרך דופן: **ב)** תינות דאימעוט לידה מבכור נמחק: **ג)** נפטרת היה כדבריך: **ד)** טינוף (עי׳ בחוס׳ דף מ ע״א ותוס׳ נדה דף כה ע״א): **ה)** ובאשה עי׳ חוס׳ ב״ק דף יא ע״א: **ו)** ואילך ספק אמאי זיל בתר רוב: **ז)** אזלי רבנן בתר: **ח)** רובא דתניא: **ט)** לאיש אלא מה: **י)** רוב קטנים: **יא)** בתר רוב קטנות: **יב)** יוצא דופן בין אביי לרבינא ליכא: **יג)** האי דבכור לרחמים הוא דאיכא ובכור לזכרים ולילידה: **יד)** חד ומסתברא דיוצא: **טו)** סתם יכול אפילו: **טז)** דממשמעותיה דקרא הוי: **יז)** כולהו ויש לשון אחר אבל זה עיקר: **יח)** ספק ולד חיבת סימן נמחק: **יט)** באיסור אשת אח חיבת ביבום נמחק: **כ)** דחוך שתים: **כא)** החם הא אחרי: **כב)** כתב בפרשה ומקשינן: **כג)** דבמתני׳ בפ׳ מצות חליצה בירושלמי עי׳ בחוס׳ (דף כב ע״ב): **כד)** החולצת לקטן חליצתה: **כה)** אלא לדכחחילה אינה: **כו)** דא״כ ליערבה בהדי: **כז)** דלעיל מינה חרש: **כח)** קחני תחלוץ משחגדיל וגבי: **כט)** אמר לה סחם רבי יצחק בריה דר׳ חייא ומטי בה בשם ר׳ יונה דר״מ: **ל)** חולצין ואכחי לא קים להו טעמא דשמא חמצא איילונית: **לא)** איילונית דירושלמי אינו מזכיר כי אם על טעם: **לב)** האחים ושוב אינה: **לג)** הביא סימני סריס עד: **לד)** לא נולדו בו סימני:

**מחוורתא**

**ה)** נ״ל דלא קדוש למעוטי ליקדוש דהא ליכא בכור לזכרים ובכור לרחמים אלא מחוורתא כדאביי וכו׳.